

Fimmtudaginn 4. desember 1997.

Nr. 160/1997.

Samskip hf.

(Jóhannes Sigurðsson hrl.)

gegn

Logodan A/S

(Ragnar H. Hall hrl.)

Kaupsamningur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómaramirnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 7. apríl 1997 og krefst sýknu af kröfum stefnda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Með skírskotun til forsendna héraðsdóms verður hann staðfestur.

Áfrýjandi verður dæmdur til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, svo sem greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Héraðsdómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, Samskip hf., greiði stefnda, Logodan A/S, 200.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 19. mars 1997.

Mál þetta, sem dómtekið var 19. febrúar sl., er höfðað fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur af Logodan A/S, Glarmestervej 2, Silkiborg, Danmörku, gegn Samskipum hf., kt. 440986-1539, Holtabakka við Holtaveg, Reykjavík, með stefnu, birtri 28. maí 1996.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefnda verði gert að greiða stefnanda DKK 150.000 með [nánar tilgreindum vöxtum].

Dómkröfur stefnda eru þær, að sýknað verði af öllum kröfum stefnanda. Þá er krafist málskostnaðar úr hendi stefnanda samkvæmt gjaldskrá A&P lögmanna, sem tekur mið af hagsmunum málsins, vinnu málflytjanda og öðrum kostnaði af málarekstrinum.

I.

Atvik máls og ágreiningsefni.

Í maí og júní 1993 fóru fram viðræður milla aðila máls þessa um kaup stefnda á Logodan-tölvubúnaði fyrir skiparekstur. Þessar viðræður aðila leiddu til þess, að stefnandi setti fram í bréfi til stefnda, dags. 16. júní 1993, verðtilboð, sem tók til hugbúnaðar og vélbúnaðar í skrifstofur stefnda í Kaupmannahöfn og Árósum og einnig til uppsetningar á hugbúnaði í skrifstofur í Rotterdam, Hamborg og Hull. Tekið var fram, að pöntun yrði að senda fyrir lok júní 1993. Með bréfi, dags. 25. júní 1993, staðfesti stefnandi formlega pöntun stefnda á tölvubúnaði í skrifstofur stefnda í Árósum, Kaupmannahöfn, Rotterdam, Hamborg, Hull og Reykjavík, eins og nánar er þar gerð grein fyrir. Gengið var frá kaupum á hugbúnaði frá stefnanda í skrifstofur stefnda í Kaupmannahöfn og Árósum, en ágreiningur er með aðilum um það, hvort samið hafi verið um kaup stefnda á hugbúnaði til Rotterdam, Hamborgar og Hull. Í málinu gerir stefnandi kröfu til þess, að stefndi greiði fyrir þau hugbúnaðarkaup í samræmi við staðfestingu pöntunar frá 25. júní 1993. Hefur stefndi hafnað því, að um greiðsluskyldu sína sé að ræða.

II.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

Stefnandi lýsir málsatvikum svo, að hann reki tölvufyrirtæki í Danmörku og hafi árið 1993 selt stefnda sérhæfðan hugbúnað. Upphaf viðskiptasambands stefnanda við stefnda sé að rekja til viðræðna, sem orðið hafi í byrjun árs 1993. Stefndi hafði samband við stefnanda og lýsti yfir áhuga á kaupum á hugbúnaði í útibú stefnda í Árósum, Kaupmannahöfn, Rotterdam, Hamborg og Hull. Með bréfum, dags. 25. maí og 16. júní 1993, hafi stefnandi gert stefnda tilboð í hönnun og uppsetningu hugbúnaðar á framangreindum stöðum. Í kjölfar þessara bréfa hafi stefndi lagt inn pöntun hjá stefnanda símleiðis. Stefnandi hafi staðfest pöntun stefnda með ýtarlegu bréfi, sem dags. sé 25. júní 1993. Í staðfestingunni segir m. a. á bls. 1 og 3:

“Thank you for your order on the supply of the Logodan Shipping System for your offices in Aarhus, Copenhagen, Rotterdam, Hamburg, Hull and Reykjavík.

We hereby have the pleasure to confirm the order ...

Likewise systems for Rotterdam, Hamburg and Hull will be supplied together with a limited software system for Reykjavík.

Hardware for systems in Rotterdam, Hamburg and Hull is to be discussed before final setup can be decided ...

Coming installations in Rotterdam, Hamburg and Hull:

For each installation the following prices were agreed:

– Data Flex Run-Time Licence Multiuser ...”

Svo sem fram komi í staðfestingunni, sem að megninu til sé endurtekning á efni tilboðsins, hafi pöntun stefnda náð til framangreinds hugbúnaðar og uppsetningar á honum. Einnig hafi verið um að ræða pöntun á vélbúnaði til Árósa og Kaupmannahafnar, og takmarkaður hugbúnaður til Reykjavíkur hafi átt að fylgja með án endurgjalds. Umsamið kaupverð vegna hönnunar og uppsetningar í Árósum og Kaupmannahöfn hafi verið ákvarðað í einu lagi, þar sem sömu starfsmenn myndu vinna að uppsetningu kerfisins á þessum stöðum. Verð fyrir uppsetningu á hverjum hinna staðanna hafi síðan verið ákvarðað sérstaklega. Ræða hafi átt síðar, hvaða vélbúnaður yrði fyrir valinu á þessa staði, áður en endanleg tímasetning lægi fyrir um uppsetningu kerfisins.

Töluverð samskipti hafi átt sér stað milli stefnanda og stefnda, frá því að pöntun stefnda var staðfest 25. júní 1993 og þar til ágreiningur hafi komið upp með aðilum í lok árs 1994. Svo sem fram komi á fram lögðum dóm-skjölum, hafi stefnandi allt frá upphafi gert ráð fyrir því, að samningur hefði komist á með aðilum og efni hans kæmi fram í staðfestingunni frá 25. júní 1993. Stefnandi hafi treyst staðfestingunni í öllum samskiptum sínum við stefnda, og það hafi stefndi raunar einnig gert framan af viðskiptasambandi þeirra. Þrátt fyrir það að stefndi mætti gera sér fulla grein fyrir því, á hverju viðskiptasamband hans við stefnanda grundvallaðist, hafi það ekki verið fyrr en með bréfi, dags. 16. desember 1994, sem stefndi hafi hafnað því, að staðfestingin frá 25. júní 1993 fæli í sér efni samnings þeirra. Í því bréfi sé því fyrsta sinni haldið fram, að einungis hafi verið pöntuð uppsetning á hugbúnaði til Árósa og Kaupmannahafnar. Hafi þetta gerst í kjölfar ákvörðunar stefnda um að fá aðstoð íslensks hugbúnaðarfyrirtækis við að hanna heildarlausn fyrir fyrirtækið. Í kjölfar þessa hafi komið upp deilur um efni samningsins. Stefndi hafi verið krafinn um fullar efndir samningsins, en þeim kröfum hafi verið með öllu hafnað. Af þeim sökum sé málsókn óumflýjanleg.

Af hálfu stefnanda er því haldið fram, að með pöntun stefnda, sem gerð hafi verið símleiðis í kjölfar tilboðs frá stefnanda, hafi komist á bindandi samningur milli aðila. Til staðfestingar á pöntun stefnda og til að girða fyrir, að til nokkurs misskilnings um efni samningsins gæti komið, hafi stefnandi sent staðfestingu á pöntun stefnda, þar sem efni samnings þeirra hafi verið ýtarlega sundurliðað. Orðalag framangreinds tilboðs og staðfestingar á pöntun sýni, svo að ekki verði um villst, að af hálfu stefnanda hafi verið

gert ráð fyrir, að hugbúnaður yrði settur upp í Árósum, Kaupmannahöfn, Rotterdam, Hamborg og Hull. Kerfið hafi fyrst átt að setja upp í Árósum, en síðar í öðrum útibúum.

Í staðfestingunni sé skýrt tekið fram, að samkomulag hafi tekist um tiltekið verð fyrir uppsetningu hugbúnaðar á hverjum framangreindra staða. Efni staðfestingarinnar hafi að mestu verið samhljóða því tilboði, sem áður hafi verið sent stefnda. Stefndi hafi ekki mótmælt þessum skilningi stefnanda á efni pöntunar stefnda fyrr en um einu og hálfu ári síðar. Stefndandi og stefndi hafi átt töluverð samskipti á þessu tímabili vegna hugbúnaðarins í Árósum og Kaupmannahöfn og vegna fyrirhugaðs hugbúnaðar í Rotterdam, Hamborg og Hull. Deilur hafi komið upp nokkrum sinnum á samningstímanum um efni samnings stefnanda og stefnda. Stefndandi hafi margsinnis í þeim samskiptum vísað til staðfestingarinnar, að því er varðaði efni samnings þeirra. Dæmi þessa megi sjá í fram lögðum dómskjöllum. Upp hafi komið deilur um, hvort tiltekið reikniforrit hafi verið hluti samnings eða ekki. Um þetta segir m. a. í bréfi stefnanda til stefnda, dags. 30. 8. 1993:

“All points are related to in our Confirmation of Order for Shipping System dated 25.06. 1993 on page 2, where it reads: ...”

Síðan segir í bréfi stefnanda til stefnda, dags. 6. 9. 1993:

“Our Confirmation includes an Arrival Notice, but does not state any automatic functions from here to Invoicing. If you read the point in question once again in our confirmation of order “The B/L program will be ...” you will see that the function “Calculation” is not included ...”

Þrátt fyrir það að samningssamband stefnanda og stefnda hafi með þessum hætti grundvallast á staðfestingunni frá 25. júní 1993, hafi stefndi ekki séð ástæðu til að gera stefnanda grein fyrir því, að hann teldi staðfestinguna að einhverju leyti ekki bindandi. Það hafi ekki verið fyrr en með bréfi, dags. 16. desember 1994, sem stefndi hafi lýst yfir því, að hann teldi staðfestinguna á engan hátt bindandi.

Af hálfu stefnanda er því haldið fram, að stefnda hafi borið að andmæla efni staðfestingarinnar, vildi hann ekki vera af henni bundinn. Ýtarlegt tilboð hafi verið sent stefnda í kjölfar samningaumleಿತana. Þar sem endanlegur samningur hafi komist á með munnlegu samþykki stefnda á tilboði stefnanda, hafi stefndandi sent stefnda skriflega staðfestingu á efni samnings þeirra. Í ljósi aðdraganda samningsgerðarinnar hafi sú skylda hvílt á stefnda að andmæla efni staðfestingarinnar, teldi hann það ekki í samræmi við pöntun sína. Í þessu sambandi er vísað til dóms Hæstaréttar frá árinu 1969, bls. 1135. Þrátt fyrir ítrekaðar tilvitnanir stefnanda til staðfestingarinnar hafi stefndi ekki séð ástæðu til að mótmæla efni hennar. Öllu heldur

virðist stefndi reisa rétt á efni staðfestingarinnar, þegar upp komi deilur í samningssambandinu. Stefndi hafi haldið fast við það verð, sem sett hafi verið upp í staðfestingunni fyrir hugbúnað til Árósa og Kaupmannahafnar, en hafnað því hins vegar, að annar hluti hennar væri skuldbindandi fyrir aðila. Við gerð tilboðsins til stefnda hafi af hálfu stefnanda verið gert ráð fyrir því, að um hönnun og sölu á hugbúnaði væri að ræða til Árósa, Kaupmannahafnar, Hamborgar, Rotterdam og Hull. Verð hugbúnaðarins hafi verið ákvarðað með hliðsjón af þessum staðreyndum. Í þessum viðskiptum, líkt og flestum öðrum, ráði magntölur miklu um verðákvörðun. Stefndi geti ekki haldið hluta samningsins upp á stefnanda, en lýst hann óskuldbindandi að öðru leyti.

Því hafi verið haldið fram af stefnda, að stefnanda hafi þegar við upphaf samningaumleitana verið gerð grein fyrir því, að stefndi hefði ekki enn stofnað útibú í Hamborg, Rotterdam eða Hull. Það hefði því aldrei staðið til að kaupa hugbúnað til þessara staða, fyrr en ákvörðun lægi fyrir um, hvort útibúið yrði stofnsett þar. Þessum fullyrðingum stefnda er mótmælt sem röngum. Af hálfu stefnda hafi aldrei verið gerður neinn fyrirvari af þessu tagi. Stefnandi hafi alla tíð miðað við, að um sölu hugbúnaðar á þessa þrjá staði væri að ræða, enda hefði hann ekki haft ástæðu til að ætla annað. Eftir að samningar höfðu tekist, hefðu orðið viðræður milli stefnanda og tveggja starfsmanna stefnda, þeirra Guðmundar P. Davíðssonar og Páls Hermannssonar. Hafi Guðmundur komið fram sem svæðisstjóri Samskipa í Hamborg og Páll sem svæðisstjóri Samskipa í Hull. Stefnandi hafi mátt treysta því jafnt við samningsgerðina sem síðar á samningstímanum, að samningurinn næði til uppsetningar í Rotterdam, Hull og Hamborg auk uppsetningar í Árósum og Kaupmannahöfn. Aldrei hafi verið gerður nokkur fyrirvari af hálfu stefnda í þá veru. að samningurinn væri bundinn við Árósa og Kaupmannahöfn, og það þrátt fyrir ítrekaða tilvísun stefnanda í staðfestinguna frá 25. júní 1993. Það hafi loks verið í árslok 1994, sem stefndi hafi gefið í skyn, að hann liti svo á, að enginn bindandi samningur hefði verið gerður um Hamborg, Hull eða Rotterdam. Stefnandi hafi þegar sent stefnda bréf og þar vísað enn til staðfestingarinnar frá 25. júní 1993 og gert stefnda grein fyrir, að greiðsla fyrir hugbúnað í Hamborg, Rotterdam og Hull væri hluti heildarsamningsins. Einu gildi, hvort stefndi hafi á þeim tíma, er samningar tókust, ákveðið að stofna útibú á framangreindum stöðum. Það, sem hér skipti máli, sé, að í viðræðum milli stefnanda og stefnda hafi verið rætt um uppsetningu hugbúnaðarins í Árósum, Kaupmannahöfn, Hamborg, Rotterdam og Hull. Stefnanda hafi hvorki í samningaumleitunum né á samningstímabilinu verið gerð grein fyrir því, að óvíst væri, hvort útibú yrðu stofnuð í Hamborg, Rotterdam og Hull.

Af hálfu stefnda virðist því enn fremur fram haldið, að sú ákvörðun stefnanda að halda ekki hluta samningsins upp á stefnda, leiði til þess, að hann sé óskuldbindandi í heild sinni. Samkvæmt tilboði stefnanda og staðfestingunni frá 25. júní 1993 hafi samningur aðila náð til kaupa á vélbúnaði til Árósa og Kaupmannahafnar, en ræða hafi átt kaup á vélbúnaði fyrir önnur útibú síðar, þar sem endanleg tímasetning hafi ekki legið fyrir. Stefndi hafi ákveðið síðar að taka vélbúnaðinn frá íslenskum aðila. Stefndandi hafi ekki mótmælt þessari ákvörðun stefnda, en áskilið sér engu að síður rétt til endurgjalds vegna vinnu, sem rakin yrði til uppsetningar vélbúnaðarins, þar sem sá þáttur hafi ekki verið innifalinn í verði á hugbúnaði samkvæmt staðfestingunni frá 25. júní 1993. Hins vegar sé fráleitt að halda því fram, að þessi ákvörðun stefnanda leiði til þess, að staðfestingin sé óskuldbindandi.

Stefndi hafi með þeirri ákvörðun sinni að taka ekki við og greiða ekki fyrir umsaminn hugbúnað til Hamborgar, Rotterdam og Hull, gerst sekur um samningsbrot. Stefnda beri samkvæmt almennum reglum um skaðabætur innan samninga að bæta stefnanda það tjón, sem hann hafi orðið fyrir vegna þessa. Stefnda hafi borið samkvæmt staðfestingunni frá 25. júní 1993 að greiða DKK 57.500 fyrir hugbúnaðinn og uppsetningu hans í hverju útibúanna. Frá þeirri upphæð dregst kostnaður, sem stefndandi hefði orðið fyrir við uppsetningu hugbúnaðarins. Tjón stefnanda sundurliðast því þannig:

Kostnaður við hugbúnað og uppsetningu (3×57.500)	172.500
Sparaður kostnaður (uppsetning hugbúnaðar 3 dagar á hverjum stað í 7,5 vinnustundir á dag. Hver vinnustund seld á DKK 250)	(16.875)
Kostnaður vegna uppsetningar á neyðarlínu (Hotline Service) (1 dagur á hverjum stað, 7,5 vinnustundir á DKK 250)	(5.625)
Samtals DKK	150.000

Stefndandi styður kröfur sínar meginreglum samninga- og kröfuréttar um, að efna skuli gerða samninga (*pacta sunt servanda*) og um skaðabætur innan samninga. Krafa um dráttarvexti er reist á III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987. Krafa um málskostnað er gerð með stoð í 130. gr. laga nr. 91/1991.

III.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Af hálfu stefnda er tekið fram um málsatvik, að grundvallarágreiningur sé með aðilum um aðdraganda að viðskiptum þeirra og um hvað hafi verið samið.

4. maí 1993 hafi Sæmundur Guðlaugsson, fjármálastjóri stefnda, og Kristinn P. Geirsson, deildarstjóri í hagdeild stefnda, átt fund með Aage F. Rosenstad, fyrirsvarsmanni stefnanda, þar sem ræddir hafi verið möguleikar á viðskiptum aðila með hugbúnað og vélbúnað vegna skiparekstrar. Á þessum tíma hafi Aage F. Rosenstad verið skýrt svo frá, að stefndi væri einkum að kanna búnað af þessu tagi í skrifstofur sínar í Kaupmannahöfn og Árósum. Þá hafi komið til tals, að hugsanlega myndi stefndi opna skrifstofur í Hamborg, Rotterdam og Hull á næstu árum, en ákvarðanir þar um ekki verið teknar. Eftir þennan fund hafi stefnandi sent stefnda upplýsingar um verð á þeim búnaði, sem talinn var henta. Þessi samskipti hafi farið þannig fram, að aðilar hafi rætt saman símleiðis og stefnandi síðan sent bréf með verði fyrir einstaka þætti. Til þess að geta metið hugsanlegan kostnað við hugbúnaðinn, sem stefnandi var að bjóða, hafi verið óskað eftir því, að settur yrði valkostur í verðtilboð stefnanda um búnað í viðbótarskrifstofur. Verðupplýsingar í bréfum stefnanda hafi verið í þrennu lagi, það er hugbúnaður til Árósa og Kaupmannahafnar, vélbúnaður til Árósa og Kaupmannahafnar og hugbúnaður til Hamborgar, Rotterdam og Hull. Hinn 25. júní 1993 hafi stefnandi sent stefnda bréf, og kom þar fram í inngangi, að verið væri að staðfesta pöntun stefnda á vélbúnaði og hugbúnaði. Í þessu bréfi hafi komið til dæmis skýrt fram, að um kaup á hugbúnaði til Hamborgar, Rotterdam og Hull yrði ákveðið síðar, en í 2. lið á bls. 8 í bréfinu sé skrifað:

“Delivery of systems in Rotterdam, Hamburg, Hull and Reykjavík will be agreed later.”

Í bréfinu segir einnig:

“Hardware for systems in Rotterdam, Hamburg and Hull is to be discussed before final setup can be decided.”

Strax í kjölfar bréfs þessa hafi Kristinn Geirsson, starfsmaður stefnda, samband við starfsmann stefnanda til þess að spyrjast fyrir um, hvaða pöntun væri verið að staðfesta, því að engin pöntun af þessu tagi hefði verið gerð. Hafi Kristinn fengið þær upplýsingar, að hann þyrfti ekki að hafa áhyggjur af þessu orðalagi, enda væri þetta ekki endanlegt. Í þessu sama símtali hafi Kristinn Geirsson pantað fyrir hönd stefnda hugbúnað frá stefnanda í skrifstofur félagsins í Árósum og Kaupmannahöfn. Þar sem enn hafði ekki verið ákveðið um stofnun annarra skrifstofa, hafi ekki verið pantaður hugbúnaður í þær. Þá hafi stefndi talið unnt að fá betri og ódýrari vélbúnað frá öðrum seljanda, og hafi því orðið að ráði að panta ekki vélbúnað, sem stefnandi hafði boðið í fyrri bréfum sínum.

Eftir að pöntunin hafði verið gerð, hafi tveir starfsmenn stefnda, Guð-

mundur P. Davíðsson og Páll Hermannsson, farið á fund stefnanda til þess að kanna, hvort þessi hugbúnaður myndi henta starfsemi stefnda í Hamborg og Hull, ef ákveðið yrði að opna þar skrifstofur. Athygli vekur, að í bréfum stefnanda til þessara aðila, sem dags. eru 5. júlí 1993, komi skýrt fram, að stefnandi sendir þeim gögn með bréfinu, sem þeir voni, að komi að gagni við ákvörðun um kaup á hugbúnaðinum. Í bréfinu segir m. a.:

“We hope the illustration will support your considerations and ...”

Ef kaup á umræddum hugbúnaði hefðu þegar verið ákveðin í þessar skrifstofur, hefðu þessir starfsmenn stefnda ekki þurft að velta vöngum yfir þessum búnaði.

Upp úr miðju ári 1993 hófst undirbúningur að uppsetningu á hinum keypta hugbúnaði. Afhending af hendi stefnanda hafði dregist nokkuð. Í rúmlega ár, frá því að stefndi pantaði hugbúnaðinn, hefðu samskipti aðila eingöngu fjallað um uppsetningu og uppfærslu á hugbúnaðarkerfinu í Árósum og Kaupmannahöfn.

Í maí 1994 hafi stefnandi boðið stefnda til sölu nýja útgáfu af þeim hugbúnaði, sem áður hafði verið samið um sölu á (uppfærslu). Samskipti aðila um þessa uppfærslu komi fram í fram lögðum bréfum, sem hafi endað með því, að stefndi hafi ákveðið að kaupa þessa nýju útgáfu. Í þessum samskiptum hafi einungis verið rætt um kostnað við uppfærslu í Árósum og Kaupmannahöfn, en ekki öðrum stöðum, en slíkt hefði verið nauðsynlegt, ef stefnandi teldi, að þegar hefði verið samið um sams konar búnað á aðra staði. Með bréfi, dags. 8. ágúst 1994, hafi Ragnar Guðmundsson hjá stefnda tilkynnt, að félagið væri að kanna, hvort fýsilegt væri að opna skrifstofu í Rotterdam. Í bréfinu segir m. a.:

“... we are studying the feasibility of opening our own office in Rotterdam ...

Could you please give us an estimate of the cost of installing a new system in Rotterdam ...”

Af þessum texta sjáist glögg, að stefndi hafi aldrei pantað hugbúnað í skrifstofur utan Danmerkur. Í svarbréfi stefnanda, dags. 10. ágúst 1994, komi síðan skýrlega fram, að kaup á þessum búnaði höfðu ekki verið ákveðin áður, en þar segir m. a.:

“We are pleased to hear that you are now considering further expansion of the system to Rotterdam.

This was foreseen initially and was covered by our Confirmation of Order ...”

Þá segir í lok bréfsins:

“We hope this information will help you in your considerations ...”

Af þessu megi augljóslega ráða, að stefnanda hafi verið fullkunnugt um það allan tímann, að ekki höfðu verið teknar ákvarðanir um opnun skrifstofu í Hamborg, Rotterdam eða Hull, og enginn samningur komist á með aðilum um kaup á hugbúnaði til þessara staða. Sama afstaða komi fram í bréfaskiptum aðila 10. og 17. ágúst 1994.

Síðari hluta árs 1994 hafi komið upp hugmyndir hjá stefnda um að koma upp nýju heildstæðu flutningakerfi í allri starfsemi félagsins. Ráðgert hafi verið, að verkið yrði unnið af innlendum aðila. Stefnanda hafi verið boðið að taka þátt í uppbyggingu kerfisins, þannig, að hluti af kerfi þess yrði notaður áfram innan heildarkerfisins. Hafi aðilar rætt nokkuð þetta samstarf á haustmánuðum 1994.

Þegar í ljós hafi komið eftir fund aðila í nóvember 1994, að hugmyndir þeirra um flutningakerfi, sem hentað gæti framtíðarþörfum stefnda, væru ólíkar og að aðilar myndu ekki eiga samleið á þessu sviði, hafi fyrst komið fram kröfur hjá stefnanda um, að stefndi hefði verið bundinn við kaup á vélbúnaði til Árósa og Kaupmannahafnar svo og hugbúnaði til Hamborgar, Rotterdam og Hull. Í bréfi stefnanda, dags. 15. desember 1994, segir m. a., að tjón stefnanda vegna ákvörðunar stefnda um kaup á vélbúnaði frá öðrum aðila hafi ekki verið rætt eða gert upp. Í bréfinu séu einnig viðruð sjónarmið um, að stefndi sé bundinn við einhliða yfirlýsingu stefnanda í bréfi, dags. 25. júní 1993, um hugbúnað í aðrar skrifstofur.

Fyrirsvarsmönnum stefnda hafi komið þessar kröfur spáskt fyrir sjónir, m. a. í ljósi þess, að þegar í bréfi stefnanda til stefnda, dags. 26. ágúst 1993, komi fram vitneskja stefnanda um, að stefndi muni kaupa vélbúnað frá öðru fyrirtæki. Engar athugasemdir hafi verið gerðar við þessa ákvörðun, enda í samræmi við það, sem áður sagði, að einungis hefði verið pantaður hugbúnaður til Árósa og Kaupmannahafnar. Þá hafi stefnanda verið ljóst allan tímann, að ekki hafði verið pantaður hugbúnaður í aðrar skrifstofur.

Stefndi hafi opnað skrifstofu í Rotterdam í júlí 1995 og í Hull í ágúst sama ár. Þá liggi fyrir, að ekki verði opnuð skrifstofa fyrst um sinn í Hamborg.

Stefndi styður aðalkröfu sína því, að ekki hafi tekist samningar með aðilum um kaup á þeim hugbúnaði, sem krafið er um greiðslu fyrir, né hafi sá búnaður verið afhentur stefnda. Stefndi hafi einungis pantað hugbúnað í skrifstofur sínar í Árósum og Kaupmannahöfn, en hvorki vélbúnað á þá staði né hugbúnað til Hamborgar, Hull og Rotterdam.

Einhliða yfirlýsingar í bréfi stefnanda, dags. 25. júní 1993, sem kröfur hans séu reistar á, feli ekki í sér skuldbindingu fyrir stefnda. Líta verði á efni bréfs þessa sem verðtilboð til stefnda í ýmsa verkþætti. Engin pöntun

hafi legið til grundvallar þessu bréfi, og sé því ekki unnt að líta á hana sem staðfestingu á pöntun. Pöntunin hafi verið gerð, eftir að bréf þetta hafði verið skrifað, og einungis falið í sér pöntun á hugbúnaði í skrifstofur félagsins í Danmörku. Stefnandi hafi verið í vondri trú, þegar hann hafi ritað efni bréfsins með þessum hætti, þar sem hann hafi vitað, að ekki lá fyrir pöntun.

Jafnframt er því haldið fram, að í bréfinu frá 25. júní 1993 komi fram sjálfstæður fyrirvari um kaup á hugbúnaði til annarra staða en Danmerkur. Í bréfinu komi fram, að aðilar eigi eftir að semja um afhendingu búnaðar til annarra staða. Í fyrirvara þessum felist, að samþykki stefnda um kaup og afhendingu hafi ekki legið fyrir, er bréfið var ritað.

Einnig er bent á, að viðurkenning stefnanda í bréfi, dags. 26. ágúst 1993, á rétti stefnda til að kaupa vélbúnaðinn frá öðrum aðila, sýni, svo að ekki verði um villst, að í bréfinu frá 25. júní 1993 felist ekki skuldbindandi samningur á milli aðila um þau atriði, sem þar greinir.

Þá er skírskotað til þess, að fyrirvarsmönnum stefnanda hafi frá upphafi viðræðna aðila um þessi viðskipti verið kunnugt um, að hið stefnda félag hafði ekki opnað skrifstofur í Hamborg, Rotterdam eða Hull og að ákvörðun um opnun skrifstofa á þessum stöðum hafði ekki verið tekin á þessum tíma. Öll framkvæmd á viðskiptum aðila og samskipti beri þess skýrlega merki, að ekki hafi verið teknar ákvarðanir um þessi kaup.

Einnig er talið ljóst, að sérfræðingar, sem starfa á sviði hugbúnaðargerðar, megi vita, að vegna örrar þróunar í tölvumálum, bæði í gerð vélbúnaðar og hugbúnaðar, sé fráleitt, að pantaður sé hugbúnaður á vinnustað, sem ekki hafi verið tekin ákvörðun um að opna og einungis hugsanlegt, að verði opnaður tveimur árum síðar. Samkvæmt þessu hafi fyrirvarsmenn stefnanda vitað, að ekki var verið að panta búnað í aðrar skrifstofur. Enn fremur sé gert ráð fyrir samkvæmt lið 4 í bréfinu frá 25. júní 1993, að greiddur sé þriðjungur kaupverðs við pöntun. Engar innborganir á kaupverð hafi verið inntar af hendi vegna hugbúnaðar til Hamborgar, Rotterdam og Hull. Sé þetta enn frekari sönnun þess, að ekki hafi verið um að ræða pöntun á þessum búnaði. Í öllu falli hafi stefnandi sýnt af sér tómlæti við að krefja um þessa innborgun, þannig að stefndi hafi mátt gera ráð fyrir því, að stefnandi teldi engan samning vera um þetta atriði.

Því er sérstaklega mótmælt, að uppgefið verð frá stefnanda hafi ráðist af því, að hugbúnaður yrði einnig keyptur í aðrar skrifstofur en í Danmörku svo og vélbúnaður í skrifstofur í Danmörku. Þegar borið sé saman verð í fram lögðum bréfum, dags. 25. maí, 16. og 25. júní 1993, komi fram, að endanlegt kaupverð á búnaði til Árósa og Kaupmannahafnar sé hærra en ráð-

gert hafi verið í upphaflegu tilboði. Fullyrðing stefnanda um þetta standist því ekki.

Líta verði á kröfur stefnanda í ljósi þess, að þær séu settar fram einu og hálfu ári eftir upphaf viðskipta aðila og í kjölfar þess, að ljóst hafi orðið, að ekki yrði um frekari kaup eða samvinnu á sviði hugbúnaðar að ræða.

Krafa um málskostnað styðst við þau rök, að málsókn þessi af hálfu stefnanda sé þarflaus, þar sem ljóst sé, að ekki sé grundvöllur fyrir kröfum hans. Í ljósi þessa beri að dæma stefnanda til að greiða stefnda málskostnað. Um kröfur vísar stefndi til almennra reglna samninga- og kröfuréttar. Vísað er til þeirrar meginreglu, að sá, sem setur fram kröfu grundvallaða á samningi, verði að sanna, að samningurinn hafi komist á. Sérstaklega er vísað til þeirrar reglu samningaréttar, að til þess að bindandi samningur komist á milli aðila, þurfi að liggja fyrir tilboð eða pöntun og samþykki við slíku tilboði eða pöntun. Málskostnaðarkrafan styðst við 130. gr. laga nr. 91/1991, sbr. a-lið 1. mgr. 131. gr. sömu laga.

IV.

Niðurstaða.

Í máli þessu greinir aðila á um það, hvort staðfesting pöntunar um tölvubúnað samkvæmt bréfi stefnanda til stefnda, dags. 25. júní 1993, hafi efnislega verið í samræmi við pöntun stefnda og falið í sér bindandi samning um kaup stefnda á þeim tölvubúnaði, sem þar greinir. Er því haldið fram af stefnda, að einungis hafi verið um að ræða einhliða verðtilboð frá stefnanda, en ekki skuldbindingu fyrir stefnda.

Í bréfi þessu er ýtarleg lýsing á þeim tölvubúnaði, sem staðfestingin tekur til. Þar kemur fram, að um var að ræða hugbúnað og vélbúnað ásamt uppsetningu í skrifstofur stefnda í Árósum og Kaupmannahöfn og sams konar kerfi í Rotterdam, Hamborg og Hull. Þá átti takmarkaður hugbúnaður til Reykjavíkur að fylgja með án endurgjalds. Fram kemur upphæð kaupverðs vegna hönnunar og uppsetningar tölvubúnaðar í Árósum og Kaupmannahöfn annars vegar og kostnaður við uppsetningu kerfisins á hinum stöðunum hins vegar. Þá eru í bréfinu ákvæði um afhendingu og greiðsluskilmála.

Fyrir liggur, að pöntun stefnda um kaup á tölvubúnaði frá stefnanda var gerð símleiðis að undangengnum viðræðum aðila og fram settu tilboði stefnanda í bréfi til stefnda, dags. 16. júní 1993. Framangreind staðfesting pöntunar var grundvöllur að viðskiptum aðila um kaup stefnda á hugbúnaði í skrifstofur hans í Kaupmannahöfn og Árósum og iðulega til hennar vísað af beggja hálfu um þau viðskipti aðila. Verður því talið, að hún hafi falið í sér bindandi samkomulag aðila um þau viðskipti.

Af gögnum máls verður ráðið, að stefndi hafi óskað eftir því við stefnanda, að hugbúnaðurinn, sem keyptur yrði í skrifstofur stefnda í Danmörku, gæti einnig nýst skrifstofum hans í Rotterdam, Hamborg og Hull, ef opnaðar yrðu. Kostnaður vegna þess er innifalinn í greindri staðfestingu pöntunar, eins og fram er komið. Verður að telja, að sá kostnaður hafi verið hluti af heildarsamningsverði vegna tölvukaupa stefnda og honum borið að setja fram ótvíræðan fyrirvara, ef þau hugbúnaðarkaup áttu ekki að vera hluti af pöntun hans, eins og stefnandi gerði ráð fyrir. Stefndi hefur ekki sýnt fram á gegn andmælum stefnanda, að hugbúnaðarkaup í skrifstofur í Rotterdam, Hamborg og Hull hafi verið undanskilin pöntun hans og það var fyrst með bréfi stefnda, dags. 16. desember 1994, sem því var andmælt, að bréf stefnanda frá 25. júní 1993 fæli í sér efni samnings þeirra. Voru þau andmæli of seint fram komin. Samkvæmt framansögðu verður því talið, að staðfesting pöntunar frá 25. júní 1993 hafi efnislega verið í samræmi við pöntun stefnda og þannig falið í sér bindandi heildarsamning milli aðila. Ekki skiptir máli um skuldbindingargildi samningsins, þótt stefnandi hafi ekki gengið eftir þriðjungshluta samningsgreiðslu við pöntun og sætt sig við það, að stefnandi keypti vélbúnað í skrifstofur sínar í Danmörku frá öðrum aðila. Ákvæði samningsins um afhendingu á búnaði á aðra staði en Danmörku varðar afhendingartíma, en felur ekki í sér sjálfstæðan fyrirvara um þau kaup, eins og stefndi heldur fram.

Stefnda ber því að greiða stefnanda samningsverð vegna þeirra hugbúnaðarkaupa, sem stefnt er út af í máli þessu og samningur aðila tók til. Ekki er tölulegur ágreiningur í málinu, og verða því dómkröfur stefnanda teknar til greina ásamt þeim vöxtum, sem krafist er og nánar greinir í dómsorði.

Eftir þessum úrslitum málsins ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda málskostnað, sem telst hæfilega ákveðinn 414.000 kr. Hefur þá verið tekinn með ferðakostnaður, að fjárhæð 121.972 kr., sbr. d-lið 129. gr. laga nr. 91/1991. Í málskostnaðaryfirliti gerir stefnandi kröfu til greiðslu kostnaðar vegna lögmannsþjónustu í Danmörku vegna málsins, að fjárhæð 187.170 kr. Þeirri kröfu hefur verið mótmælt af hálfu stefnda. Ekki hefur verið lagður fram reikningur til stuðnings þeirri kröfu, og er henni hafnað.

Eggert Óskarsson héraðsdómari kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Samskip hf., greiði stefnanda, Logodan A/S, DKK 150.000 með 10,1% ársvöxtum frá 18. 5. 1995 til 1. 6. 1995, 9,8% ársvöxtum frá þ. d. til 1. 7. 1995, 9,6% ársvöxtum frá þ. d. til 10. 9. 1995, 9,3% ársvöxtum frá þ. d. til 1. 10. 1995, 9,2% ársvöxtum frá þ. d. til 1. 11. 1995, 8,8% ársvöxtum frá þ. d. til 1. 1. 1996, 8,7% ársvöxtum frá þ. d. til

1. 2. 1996, 8,6% ársvöxtum frá þeim degi til 1. 3. 1996, 8,4% ársvöxtum frá þ. d. til 1. 4. 1996, 8,2% ársvöxtum frá þ. d. til 20. 5. 1996, en með dráttarvöxtum af peningakröfum í dönskum krónum, sem Seðlabanki Íslands ákveður á hverjum tíma skv. 11. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, frá þeim degi til greiðsludags og 414.000 kr. í málskostnað.
